

charles DUKOWSKI

[jelito]

CHARLES BUKOWSKI

[jelito]-----

charles BUKOWSKI

[jelito] -----

argo

[přeložil Bob Hýsek]

Czech edition © Argo, 2016

HAM ON RYE

Copyright © 1982 by Charles Bukowski. All rights reserved.

Published by arrangement with HarperCollins Publishers.

Translation © Bob Hýsek, 2016

ISBN 978-80-257-1795-0 (váz.)

ISBN 978-80-257-1855-1 (e-kniha)

všem otcům

Moje nejstarší vzpomínka je, že jsem pod něčím. Byl to stůl, viděl jsem jeho nohu. Taky tam byly vidět nohy lidí a seshora visel ubrus. Pod stolem byla tma. Líbilo se mi tam. Muselo to být v Německu. Takže mi byly jeden až dva roky. Psal se rok 1922. Bylo mi tam pod tím stolem fajn. Nikdo o mně nejspíš nevěděl. Na koberec a nohy lidí svítilo sluníčko. Sluníčko se mi líbilo. Lidské nohy mě nebavily. Splývající ubrus, noha stolu a sluníčko byly zajímavější.

Pak už si nevzpomínám na nic... až na vánoční stromek. Svíčky. Na ozdobách ptáčky s trsy bobulí v zobáčkách. Hvězda. Dva velcí lidi, co se hádají a křičí. Lidi, co jedí, co v jednom kuse jedí. I já jedl. Lžičku jsem měl ohnutou tak, že když jsem se chtěl najíst, musel jsem si ji vzít do pravé ruky. Když jsem ji totiž držel v levé, stáčela se mi směrem od pusy. Chtěl jsem ji držet v levé.

Dva lidi: jeden byl větší, měl kudrnaté vlasy, velký nos, velká ústa a huňaté obočí, vypadal pořád naštvaně a často hulákal. Menší člověk byl tichý, měl kulatou, bledou tvář a velké oči. Báł jsem se obou. Někdy se tam objevila ještě třetí osoba. Ta byla tlustá a chodila v šatech s krajkou u krku. Nosila velkou brož a na obličejí měla spoustu bradavic, ze kterých rostly chloupky. Říkali jí Emilie. Když byli všichni tři pohromadě, nevypadali šťastně. Emilie byla babička, otcova matka. Otec se jmenoval Henry. Matka byla Katherine. Ale říkal jsem jim jinak. Mně se říkalo Henry junior. Většinou mluvili německy a já ze začátku taky.

První babiččina slova, co si pamatuju, byla: „Stejně vás všechny přežiju!“ Poprvé to prohlásila těsně předtím, než jsme se pustili do jídla, a pak to takhle před jídlem zopakovala ještě mnohokrát. Jídlo bylo hodně důležité. V neděli jsme mívali šťouchané brambory a omáčku s výpečky. Jindy zas roštěnku, klobásy s kysaným zelím, k tomu hrášek, rebarboru, mrkev, špenát,

fazolové lusky, anebo kuře, rajskou s masovými kuličkami a špagety, někdy smíchané s ravioli. Vzpomínám si na vařenou cibuli a chřest a každou neděli jsme měli jahodový koláč s vanilkovou zmrzlinou. K snídani býval chleba ve vajíčku a párky anebo lívance či palačinky a k tomu slanina a míchaná vajíčka. A vždycky káva. Nejvíc mi ale utkvěly ty šťouchané brambory s omáčkou a babička Emilie, jak říká: „Stejně vás všechny přežiju!“

Po přestěhování do Ameriky u nás bývala často. Z Pasadeny jezdila k nám do Los Angeles červenou tramvají. My jsme ji navštěvovali jen občas v naší fordce model T.

Babiččin dům se mi líbil. Byl to malý domek skrytý pod korunami pepřovníků. V klecích tam měla několik kanárků. Jednu návštěvu si vybavuju obzvlášť dobře. Večer obešla klece a každou zakryla bílou plachtou, aby kanárci mohli usnout. Lidi seděli v křeslech a povídali si. Bylo tam piano. Sedl jsem si k němu, a zatímco se ostatní bavili, mačkal jsem klávesy a poslouchal, jak zní. Nejvíc mě bavily klávesy na jednom konci, které už skoro nevydávaly žádný zvuk – znělo to, jako by o sebe cinkaly rampouchy.

„Necháš toho?“ zahučel otec.

„Jen ať si hraje,“ odvětila babička.

Matka se usmála.

„Když byl ještě v kolíbce,“ pokračovala babička, „a já ho chtěla vytáhnout a dát mu pusu, praštil mě pěstičkou do nosu!“

Zase se dali do hovoru a já se dál věnoval pianu.

„Proč si ho nenecháš naladit?“ zeptal se otec.

Potom mi oznámili, že jedeme za dědečkem. Dědeček s babičkou nežili spolu. Bylo mi řečeno, že dědeček je zlý a páchne mu z pusy.

„Proč mu páchne z pusy?“

Neodpověděli mi.

„Proč mu páchne z pusy?“

„Protože pije.“

Nasedli jsme do fordky a vyrazili za dědečkem Leonardem. Když jsme dojeli k jeho domu a zaparkovali, stál už na verandě. Byl starý, ale držel se velmi zpříma. Kdysi byl důstojníkem v německé armádě, ale pak se doslechl, že v Americe se peníze válejí přímo na zemi. Žádné se tam neválely, a tak se stal ředitelem stavební firmy.

Všichni tři zůstali sedět v autě. Dědeček na mě pokýval prstem. Někdo otevřel dveře, já jsem vystoupil a šel za ním. Měl dlouhé sněhobílé vlasy a dlouhý sněhobílý plnovous, a když jsem byl blíž, uviděl jsem, že mu oči září jako dvě modrá světýlka. Zastavil jsem se kousek od něj.

„Henry,“ oslovil mě, „vždyť se známe. Pojd' dál.“

Podal mi ruku. Když jsem k němu přistoupil, ucítil jsem, jak to z něho táhne. Byla to síla. Byl to ale nejkrásnější člověk, jakého jsem kdy viděl, takže jsem se ho nebál.

Šel jsem s ním dovnitř. Dovedl mě k židli.

„Sedni si, prosím tě. Moc rád tě vidím.“

Odešel do vedlejšího pokoje. Vrátil se s plechovou krabičkou.

„To je pro tebe. Otevři to.“

Víčko mi dávalo zabrat. Nedokázal jsem krabičku otevřít.

„Počkej,“ řekl, „pomůžu ti.“

Odšrouboval víčko a podal mi plechovou krabičku zpátky. Zvedl jsem víčko a uviděl kříž, německý kříž se stužkou.

„Ne, to si nemůžu vzít, dědečku.“

„Jen si ho nech,“ opáčil. „Je to jenom pogumovanej odznak.“

„Děkuju.“

„Radši už běž, aby si nedělali starosti.“

„Tak jo. Ahoj.“

„Ahoj, Henry. Ne, ještě počkej...“

Zastavil jsem se. Strčil dva prsty do malé kapsičky na kalhotách a druhou rukou vytáhl dlouhý zlatý řetízek. Vzápětí mi s řetízkiem podal i zlaté kapesní hodinky.

„Děkuju, dědečku...“

Venku už na mě čekali. Nasedl jsem do auta a otec nastartoval. Během jízdy pořád něco řešili, nebyli ani chvílku zticha. Mluvili celou cestu zpátky k babiččině domku. Probrali spoustu věcí, ale o dědečkovi nepadlo ani slovo.

Vzpomínám na tu naši fordku, na „těčko“. Stupátka byla vysoko a přímo volala, aby na ně člověk nastoupil. Za chladných dní, zrána, ale i leckdy jindy musel otec vepředu nasadit kliku a několikrát s ní zatočit, aby nastartoval.

„To je dobrý tak na zlomeninu ruky. Kope to jak kůň.“

O nedělích, kdy babička nepřišla na oběd, jsme jezdili na výlety. Rodiče milovali pomerančovníkové háje, dlouhé kilometry pomerančovníků obsypaných buď květy, nebo plody. Na cestu brávali piknikový koš a kovovou bednu. V bedně byl suchý led a na něm mražené kompoty, v koši jsme měli sendviče s párky, paštikou a salámem, brambůrky, banány a limonády. Limonády se střídavě přendávaly z koše do bedny a zpět. Rychle zamrzaly, takže je vzápětí bylo potřeba rozmrazit.

Otec kouřil camelky. Na krabičkách nám ukazoval všelijaké finty a dával nám hádanky. Kolik je tam pyramid? Spočítejte je. My je spočítali a on nám jich ukázal víc.

Další záhady se skrývaly ve velbloudích hrbech a slovech napsaných na krabičce. Camelky byly kouzelné cigarety.

Jednu neděli si vybavuju obzvlášť dobře. Piknikový koš už byl prázdný. Ale pořád jsme jeli dál a dál od domova a míjeli stále další pomerančovníkové háje.

„Táto,“ ozvala se matka, „nedojde nám benzín?“

„Ale houby, benzínu máme víc než dost.“

„A kam jedeme?“

„Chci si natrhat pár pomerančů, sakra!“

Matka už ani nedutala. Jeli jsme dál. Pak otec sjel z cesty a zaparkoval u drátěného plotu. Seděli jsme a poslouchali. Otec rozkopl dveře a vystoupil.

„Vemte koš.“

Všichni jsme prolezli mezi dráty.

„Pojďte za mnou,“ zavelel otec.

Ocitli jsme se mezi dvěma řadami pomerančovníků, ve stínu jejich korun. Otec se zastavil a ze spodních větví nejbližšího stromu začal česat pomeranče. Zuřivě je rval z větví a i ty větve jako by se zuřivě komíhaly nahoru a dolů. Pomeranče házel do piknikového koše, který držela matka. Občas se minul, já jsem pomeranč dohonil a odnesl do koše. Otec postupoval od jednoho stromu k druhému, škubal pomeranče ze spodních větví a házel je do koše.

„Už jich máme dost, táto,“ ozvala se matka.

„Ale prdlajs.“

Trhal dál.

Vtom se před námi objevil nějaký chlap. Byl hodně vysoký a držel brokovnici.

„Hele, milej zlatej, co to tady provádíte?“

„Sbírám pomeranče. Je jich tu spousta.“

„Ale jsou moje. Takže hezky povězte svojí ženě, ať je vysype.“

„Vždyť jich tady máte plnou prdel! Pár posranejch pomerančů vám chybět nebude.“

„Ale bude. Budou mi chybět všechny, do jednoho. Ať je vysype na zem.“

Namířil na otce brokovnici.

„Vysyp je,“ řekl otec matce.

Pomeranče se rozkutálely po zemi.

„A teď koukejte zmizet z mého sadu,“ řekl chlap.

„Tolik pomerančů ani nemůžete spotřebovat.“

„To už nechte na mně. Koukejte se pakovat.“

„Lidi jako vy by měli viset!“

„Zákon jsem tady já. Pohyb!“

Chlap opět zvedl brokovnici. Otec se otočil a vydal se nazpět, my za ním. Chlap šel za námi. Nasedli jsme do auta, ale jako naschvál nechtělo nastartovat. Otec vylezl ven, aby nahodil motor klikou. Dvakrát zatočil, pořád nic. Začal se potit. Chlap stál na okraji silnice.

„Tak už ten zasranej křáp nastartuj!“ houkl na otce.

Otec se právě chystal znovu zatočit klikou. „Nejsme na tvém pozemku! Takže tu můžem bejt, jak dlouho se nám zachce!“

„A dost! Mazej odsud, ale fofrem!“

Otec znovu nahodil motor. Párkrát zaškytal a zase chcípl. Matka seděla s prázdným piknikovým košem v klíně. Báł jsem se na toho chlapa podívat. Otec opět zatočil klikou a motor naskočil. Skočil do auta a začal zběsile lomcovat páčkami u volantu.

„Opovaž se sem vrátit,“ prohlásil chlap. „Příště ti to jen tak neprojde.“

Otec se rozjel. Muž stál pořád u kraje cesty. Otec ujížděl hrozně rychle pryč. Potom zpomalil a otočil to do protisměru. Zamířil zpátky. Když jsme kolem toho místa projížděli, chlap už byl pryč. Uháněli jsme dál, pryč z pomerančových hájů.

„Jednou se tam vrátím a toho šmejda sejmu,“ zavrčel otec.

„Uděláme si fajn večeři, tatko. Co by sis dal?“ zeptala se matka.

„Vepřovou kotletu.“

Ještě nikdy jsem ho neviděl jet tak rychle.

Otec měl dva bratry. Mladší se jmenoval Ben a starší byl John. Oba byli alkoholici a budižkničmové. Doma na ně často přišla řeč.

„Ani jeden z nich nestojí za starou belu,“ prohlásil otec.

„Holt jsi ze špatné rodiny, táto,“ řekla matka.

„A tvůj bratr není o nic lepší!“

Matčin bratr žil v Německu. Otec na něj měl pífku.

Kromě toho jsem měl ještě strýčka Jacka, co si vzal otcovu sestru Elinoru. Ani strýčka Jacka, ani tetu Elinoru jsem v životě neviděl, protože byli s otcem rozhádaní.

„Vidíš tu jizvu na ruce?“ zeptal se otec. „Tu mám po tom, jak mi tam Elinora vrazila ostrou tužku, když jsem byl hodně malý. Nikdy se to nezahojilo.“

Otec neměl rád lidi. Neměl rád ani mě. „Děti maj bejt vidět, ne slyšet,“ říkával mi.

Byla neděle krátce po poledni a babička Emilie nepřijela.

„Měli bychom zajet za Benem,“ nadhodila matka. „Je na smrtelné posteli.“

„Těch peněz, co si napůjčoval od Emilie. A všechno to prokurvil a prochlastal.“

„Já vím, táto.“

„Až umře, Emilie bude bez peněz.“

„Ale stejně bychom se za ním měli podívat. Dávají mu už jenom dva týdny života.“

„No dobře, dobře! Jedeme.“

A tak jsme nasedli do téčka a vyrazili. Čekala nás dlouhá cesta a matka se ještě musela zastavit pro květiny. K horám to bylo daleko. Když jsme dorazili k jejich úpatí, museli jsme zdolat úzkou serpentinu. Strýček Ben byl v horském sanatoriu, umíral tam na tuberkulózu.

„Těch peněz, co to sanatorium musí Emilii stát,“ hudroval otec.

„Možná jí pomáhá Leonard.“

„Leonard je na mizině. Všecko propil nebo rozdál.“

„Dědu Leonarda mám rád,“ prohlásil jsem.

„Děti maj bejt vidět, ne slyšet,“ odtušil otec. Potom pokračoval: „Jo, Leonard, ten na nás děcka byl hodnej, jenom když byl pod parou. To vtipkoval a dával nám peníze. Ale den nato, když vystřízlivěl, z něho byl ten největší parchant pod sluncem.“

Těčko hravě zdolávalo cestu na vrchol. Vzduch byl čistý, bylo slunečno.

„Tady je to,“ oznámil otec. Zabočil na parkoviště sanatoria, kde jsme vystoupili. Šel jsem za rodiči do budovy. Když jsme vešli do pokoje, strýček Ben seděl vzpřímeně v posteli a zíral z okna. Otočil se a zahleděl se na nás. Byl hubený a velice pohledný, měl černé vlasy a temné, jasně třpytivé oči. Oči, ve kterých se třpytilo světlo.

„Ahoj, Bene,“ řekla matka.

„Ahoj, Katy.“ Podíval se na mě. „To je Henry?“

„Ano.“

„Posaďte se.“

S otcem jsme si sedli.

Matka zůstala stát. „Mám kytici, Bene, ale nevidím tu žádnou vázu.“

„To je pěkná kytka, díky, Katy. Ne, váza tu žádná není.“

„Půjdu nějakou sehnat,“ řekla matka.

Odešla i s kyticí z pokoje.

„A kdepak jsou ty tvoje lásky, Bene?“ zeptal se otec.

„Chodí za mnou.“

„To je mi jasný.“

„Chodí za mnou.“

„Jsme tady, protože tě chtěla vidět Katherine.“

„To je mi jasný.“

„Já tě chtěl vidět taky, strýčku Bene. Jseš moc hezkej chlap.“

„Asi jak moje prdel,“ utrousil otec.

Matka vešla do pokoje s kyticí ve váze.

„Postavím ji tady na ten stolek u okna.“

„Je to hezká kytka, Katy.“

Matka usedla.

„Nemůžeme se zdržet dlouho,“ poznamenal otec.

Strýček Ben sáhl pod matraci a vylovil zpod ní krabičku cigaret. Jednu si vytáhl, škrtl sirkou a zapálil si. Dlouze potáhl a vydechl.

„Děláš, jako bys neměl kouření zakázaný,“ řekl otec. „Je mi jasné, jak jsi k nim přišel. Donesly ti je ty tvoje štětky. Jdu to nahlásit doktorům. A taky jim důrazně řeknu, aby sem ty tvoje štětky nepouštěli.“

„To ať tě ani nenapadne,“ řekl strýc.

„Mám sto chutí ti to cigáro vyrvat z huby!“ pokračoval otec.

„Tys nikdy žádný chutě neměl,“ opáčil strýc.

„Bene,“ ozvala se matka, „neměl bys kouřit, vždyť tě to zabije.“

„Měl jsem dobrej život,“ odtušil.

„Tos teda neměl,“ namítl otec. „Lhal jsi a chlatal, napůjčoval sis prachy, všecko jsi propil a prokurvil. V životě jsi nemakal, ani jedinej den! A teď tady chcípáš ve věku 24 let!“

„Bylo to fajn,“ řekl strýc. Znovu zhluboka potáhl z camelky a vyfoukl dým.

„Jdeme pryč,“ prohlásil otec. „Je to blázen!“

A vstal. I matka vstala. A já vstal taky.

„Sbohem, Katy,“ řekl strýček. „Sbohem, Henry.“ Podíval se na mě, aby bylo jasné, kterého Henryho tím myslí.

Šli jsme za otcem. Ze sanatoria jsme se vymotali na parkoviště, kde parkovala naše fordka. Nasedli jsme, motor naskočil a tou serpentinou jsme se vydali z hor domů.

„Škoda že jsme se tam nezdrželi déle,“ řekla matka.

„Copak nevíš, že tubera je nakažlivá?“ odsekl otec.

„Mně se moc líbil,“ řekl jsem.

„To je tou chorobou,“ řekl otec. „Vypadaj pak líp. Ale kromě tubery chytl ještě spoustu jinejch věcí.“

„Co ještě chytl?“ chtěl jsem vědět.

„To není nic pro tvoje uši,“ odpověděl otec. Sjížděli jsme tou horskou serpentinou a já dumal, co tím asi myslí.